

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek senátu ze dne 1. července 2021 ve věci č. 7796/16 – *Hájovský proti Slovensku*

Senát první sekce Soudu jednomyslně rozhodl o porušení článku 8 Úmluvy v důsledku toho, že v řízení na ochranu osobnosti proti vydavateli novin, který zveřejnil bulvární článek založený na inzerátu stěžovatele hledajícího náhradní matku, nebyla nastolena rovnováha mezi právem stěžovatele na ochranu soukromého života a právem vydavatele na svobodu projevu. Noviny otiskly článek včetně fotografie stěžovatele založený na informacích pořízených skrytou kamerou, přičemž vnitrostátní soudy nesprávně vyhodnotily, že podání inzerátu a předchozí televizní reportáž o případu stěžovatele nesnížila jeho očekávání soukromí.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel si přál stát se biologickým otcem prostřednictvím náhradního mateřství, které slovenské právo neupravuje. V roce 2005 zveřejnil se svou partnerkou inzerát v celostátním deníku, ve kterém za finanční odměnu hledal náhradní matku. Investigativní novinářka, která se vydávala za potenciální náhradní matku, pořídila ze setkání se stěžovatelem skrytou kamerou záznam. Její reportáž o záměru stěžovatele „koupit dítě“ následně odvysílala slovenská televize a deník s celostátní působností zveřejnil bulvární článek „Kšefty s nenarozenými dětmi“, včetně fotografie stěžovatele. Stěžovatel následně podal dvě žaloby na ochranu osobnosti. Zatímco žalobě proti televizi soudy vyhověly a přiznaly mu náhradu ve výši 16 500 eur, žaloba proti vydavateli novin byla zamítnuta s tím, že záměrem bylo informovat čtenáře o záležitostech veřejného zájmu, přičemž problematika asistované reprodukce vyvolává závažné etické otázky. Současně sám stěžovatel upoutal pozornost veřejnosti a médií zveřejněním inzerátu.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že zamítnutím jeho žaloby proti vydavateli novin došlo k porušení jeho práva na respektování soukromého života chráněného článkem 8 Úmluvy.

1. Obecné zásady

V projednávané věci je třeba rozhodnout, zda vnitrostátní soudy nastolily spravedlivou rovnováhu mezi právem stěžovatele na ochranu jeho soukromého života a právem vydavatele na svobodu projevu zaručenou článkem 10 Úmluvy. Zásady ve vztahu k pozitivním závazkům státu byly stanoveny ve věci *Von Hannover proti Německu* (č. 59320/00, rozsudek ze dne 24. června 2004, § 57–60) a byly následně rozpracovány mj. ve věcech *Von Hannover proti Německu* (č. 2) (č. 40660/08 a 60641/08, rozsudek velkého senátu ze dne 7. února 2012, § 95–113), *Axel Springer AG proti Německu* (č. 39954/08, rozsudek velkého senátu ze dne 7. února 2012, § 78–95) a *Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii* (č. 40454/07, rozsudek velkého senátu ze dne 10. listopadu 2015, § 83–93). Jak se v těchto případech ukázalo, hlavní kritéria posouzení jsou: příspěvek do debaty ve veřejném zájmu; známost dotyčné osoby; předmět mediální zprávy; předchozí chování dotčené osoby; obsah, forma a důsledky zveřejnění; a okolnosti, za kterých byly fotografie pořízeny. Svoboda projevu sice zahrnuje zveřejnění fotografií, je to nicméně oblast, v níž ochrana práv a pověsti dalších osob nabývá zvláštní důležitosti, jelikož fotografie mohou obsahovat velmi osobní a často intimní informaci o jednotlivci a jeho rodině (*Dupate proti Lotyšsku*, č. 18068/11, rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, § 47).

2. Jejich použití na projednávanou věc

a) Stupeň veřejné známosti stěžovatele, jeho předchozí počínání a předmět sporu

Od výše uvedených případů se věc stěžovatele liší tím, že stěžovatel nebyl veřejně známou nebo mediálně zajímavou osobou ve smyslu judikatury Soudu, nicméně dle vnitrostátních soudů měl očekávat větší pozornost veřejnosti, jelikož zveřejnil inzerát hledající náhradní matku a nadto jeho totožnost již byla odhalena v televizní reportáži. Dle Soudu však stěžovatel o zájem veřejnosti neusiloval, pouze zveřejnil anonymní inzerát v novinách, aniž by tušil, že následně bude nahráván falešnou náhradní matkou a jeho záměry a identita budou zveřejněny v médiích (*mutatis mutandis* *Bremner proti Turecku*, č. 37428/06, rozsudek ze dne 13. října 2015). Podle názoru Soudu nemůže samotná skutečnost, že stěžovatel jako běžný občan podal inzerát, sloužit jako argument ke snížení úrovně ochrany poskytované článkem 8 Úmluvy. K předmětu sporu Soud poznamenal, že článek prozradil podrobnosti ze soukromého života stěžovatele, nicméně ztotožnil se s názorem vnitrostátních soudů, že ve veřejném zájmu informoval o kontroverzním institutu náhradního mateřství.

b) Obsah, forma a dosah článku

V článku byly uveřejněny informace o záměru stěžovatele využít institut náhradní matky a rozhořčení nad skutečností, že ačkoli je obchodování s dětmi na Slovensku zakázané, stěžovatel nemůže být postižen. Dle vnitrostátních soudů nebyly zveřejněné informace dostatečně přesné, ale ve své podstatě pravdivé. Dle Soudu novinový článek vykreslil stěžovatele v negativním světle, ale i s ohledem na předchozí televizní reportáž nevedla tato skutečnost sama o sobě k porušení článku 8 Úmluvy.

c) Příspěvek k debatě sledující veřejný zájem

Dle judikatury Soudu články popisující soukromí osoby, bez ohledu na stupeň její známosti, s cílem uspokojit zvědavost čtenářů nepřispívají do debaty ve veřejném zájmu společnosti (*Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*, cit. výše, § 89 a 100). Nadto je při vyvažování zájmů na poli článků 8 a 10 Úmluvy základním kritériem příspěvek ve formě fotografií nebo článků v novinách (*Von Hannover proti Německu*, cit. výše, § 109).

Soud uvedl, že článek byl zveřejněn dva dny po odvysílání televizní reportáže se stejným obsahem, který dle vlády způsobil „veřejnou bouři“, a byl tedy časově spjatý s těmito událostmi. Byť do novinového článku bylo přidáno málo informací o náhradním mateřství, Soud byl toho názoru, že článek byl napsán jako součást debaty, která pravděpodobně mohla být pro širokou veřejnost významně zajímavá.

Soud však zpochybnil význam zveřejnění fotografie stěžovatele ve veřejném zájmu, aniž by byla přijata preventivní opatření, např. zakrytí jeho obličeje (*Peck proti Spojenému království*, č. 44647/98, rozsudek ze dne 28. ledna 2003, § 80). Stěžovatel nebyl veřejně známý a závěr vnitrostátních soudů, že zveřejnění fotografie bylo potřebné za účelem zpravodajství, nebyl podložen přesvědčivými argumenty. Soud v této souvislosti odkázal na věc *Haldimann a ostatní proti Švýcarsku* (č. 21830/09, rozsudek ze dne 24. února 2015, § 65), která se týkala sankcí uvalených na novináře za odvysílání skrytého kamerového záznamu z jednání s pojišťovacím makléřem. Soud dospěl k závěru o porušení práva na svobodu projevu, přičemž bylo rozhodující, že stěžovatelé rozmazali tvář makléře a zkreslili jeho hlas. Byť Soud v projednávané věci připustil, že článek se zabýval záležitostmi veřejného zájmu, způsob, kterým byl napsán, včetně zveřejněné velkoformátové fotografie stěžovatele, nebyl s to přispět k jakékoli debatě o této záležitosti.

d) Okolnosti pořízení fotografií

Soud konstatoval, že vnitrostátní soudy dostatečně nezohlednily, že fotografie byly získány nezákonně, přičemž tisk má při sdělování informací „povinnosti a závazky“ i meze (*Dupate proti Lotyšsku*, cit. výše, § 47). Soudy se zaměřily na to, že totožnost stěžovatele odhalila již televizní reportáž, nicméně Soud připomněl, že uvedená skutečnost nezbavila stěžovatele ochrany podle článku 8 Úmluvy, zejména z toho důvodu, že se zveřejněním informací nesouhlasil (*N. Š. proti Chorvatsku*, č. 36908/13, rozsudek

ze dne 10. září 2020, § 100). Významné bylo, že stěžovatel s médii nespolečně pracoval a měl důvodné očekávání ochrany soukromí (*Shabanov a Tren proti Rusku*, č. 5433/02, rozsudek ze dne 14. prosince 2006, § 46). Soudy se nezabývaly otázkou, zda novinářka pracující pro vydavatele při šíření materiálu z jiného zdroje získaného skrytou kamerou jednala v dobré víře, s potřebnou důsledností a zda přijala nutná preventivní opatření.

3. Závěr

Soud dospěl k závěru, že byť se vnitrostátní soudy pokusily o vyvážení práva na soukromý život a práva na svobodu projevu, posouzení předcházejícího jednání stěžovatele vykazovalo nedostatky. Stejně tak nebyl zohledněn způsob, jakým byly fotografie pořízeny. Podstatné bylo, že vnitrostátní soudy neposoudily, zda zveřejnění fotografií stěžovatele bez zakrytí jeho obličeje přispělo do debaty o otázce veřejného zájmu (*Bremner proti Turecku*, cit. výše, § 83). Stát tak nesplnil své pozitivní závazky a došlo k porušení článku 8 Úmluvy.